
NASILJE I

ZLOSTAVLJANJE

- određenje i raširenost

Od kada postoji zlostavljanje

Stara Grčka i Rim – otac ima apsolutnu moć – određuje „pravo na život”

Čedomorstva u svim civilizacijama i na svim kontinentima sve do srednjeg vijeka kad to postaje zločinom

Žrtvovanja bogovima, praznovjerja, napuštanja djece koja su neželjena i izvanbračna...

Česta spolna zlouporaba djece, spolno ropstvo, dječji bordeli sve do srednjeg vijeka

Spartanske odgojne metode u školama, šibanje, do 19. st. Stroge odgojne metode u školama (str. 19)

GODINA	NAZIV DOKUMENTA
1924.	Ženevska deklaracija o pravima djeteta
1948.	Opća deklaracija UN-a o pravima čovjeka
1959.	Deklaracija o pravima djeteta
1989.	Konvencija o pravima djeteta
1990.	Svjetska deklaracija o opstanku, zaštiti i razvoju djece Plan djelovanja za primjenu Svjetske deklaracije Načelo «Djeca prije svega»
1996.	Europska konvencija o ostvarivanju dječjih prava
2002.	Svijet dostojan djece

Definicije zlostavljanja djece:

- Sastoji se od svih oblika fizičkog i/ili emocionalnog nasilja, seksualnog zlostavljanja, zanemarivanja ili nehajnog postupanja, ekonomskog ili drugog izrabljivanja koje nanose stvarnu ili potencijalnu štetu djetetovu zdravlju, preživljavanju, razvoju i dostojanstvu u kontekstu odgovornosti, povjerenja i moći (Svjetska zdravstvena organizacija, 1999)
-

Svaki oblik tjelesnog i/ili emocionalnog zlostavljanja, seksualnog zlostavljanja, zanemarivanja i nemarnog postupanja ili iskorištavanja djece što rezultira stvarnom ili potencijalnom opasnosti za djetetovo zdravlje, preživljavanje, razvoj ili dostojanstvo u kontekstu odnosa odgovornosti, povjerenja i moći.
(Bilić, Buljan Flander, Hrpka, 2012.)

-
- Definicije pokrivaju široki spektar zlostavljanja
 - Stručnjaci se najčešće usmjeravaju na postupke ili izostanak adekvatnih postupaka skrbnika prema djetetu koje rezultira negativnim posljedicama po dijete
-

Prevenција i intervencija

- Rješavanje problema iziskuje bolje poznavanje i razumijevanje samog pojma, njegove raširenosti i pojavnosti, uzročnih i zaštitnih čimbenika, okolnosti u kojima se javlja te posljedica do kojih dovodi
 - Važan korak: podizanje svijesti (javnosti i struke)
-

Raširenost nasilja nad djecom u svijetu (prema Briere, 1996)

Oblik zlostavljanja	Postotak
Emocionalno	30%
Fizičko	25 %
Seksualno Ž	25 %
Seksualno M	16 %

Raširenost nasilja nad djecom u Hrvatskoj (prema Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba,2001)

Oblik zlostavljanja	Postotak
Emocionalno	27%
Fizičko	25 %
Seksualno Ž	25 %
Seksualno M	15 %
Zanemarivanje	18 %
Svjedočenje nasilju	20 %

Povezanost zlostavljanja u djetinjstvu i drugih traumatskih iskustava s nekim osobinama ličnosti

Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba

Hrabri telefon

- Istraživanje o prevalenciji zlostavljanja i zanemarivanja djece je provedeno u proljeće 2006. na reprezentativnom uzorku učenika srednjih škola u Republici Hrvatskoj.
 - U Istraživanju je sudjelovalo 4191 učenik - punoljetni!
-

Prisutnost različitih oblika zlostavljanja
(uključeni roditelji i drugi
članovi obitelji koji su većinu života živjeli s njima)
(Hrvatska, N = 4193)

OBLIK ZLOSTAVLJANJA	BLAŽI KRITERIJ	STROŽI KRITERIJ
Fizičko zlostavljanje	30,5%	15,9%
Emocionalno zlostavljanje	48,3%	16,5%
Seksualno zlostavljanje	18,1%	13,7%
Svjedočenje nasilju	16,8%	4,8%
Zanemarivanje	11,5%	2,5%

-
- U našoj zemlji i svijetu je posljednjih godina prisutan porast prijavljenih slučajeva zlostavljanja djece nadležnim centrima za socijalnu skrb i drugim institucijama, što je djelomično posljedica povećane svijesti stručnjaka i šire javnosti o postojanju navedenog problema i mogućnosti njegovog prepoznavanja
-

-
- Istraživanja pokazuju da se u gotovo 50 % obitelji događaju neki od oblika nasilja te da je u 80 % slučajeva zlostavljač netko od roditelja (Briere, 1996)
-

Rezultati trogodišnjeg međunarodnog istraživačkog projekta »BECAN – Epidemiološko istraživanje zlostavljanja i zanemarivanja djece«

- provodi se u 9 zemalja jugoistočne Europe.
 - Studijski centar socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu provodi projekt za područje Republike Hrvatske
-

Cilj istraživanja je procjena izloženosti djece u dobi od 11 do 16 godina nasilju u obitelji, i ono se sastoji od dvadijela:

- (1) epidemiološke studije prevalencije i incidencije nasilja nad djecom u obitelji i
 - (2) analize dokumentacije prijavljenih događaja zlostavljanja i/ili zanemarivanja djece evidentiranih u CZSS-u čiji je cilj provjeriti koji i koliki dio nasilja nad djecom prepoznaje sustav zaštite djece od nasilja u obitelji.
-

- Podaci pokazuju da je 65,8% djece tijekom prethodne kalendarske godine doživjelo neki oblik psihičke agresije (npr. roditelj je vikao ili se derao na dijete ili je ignorirao dijete, tj. odbijao s njime razgovarati ili vrijeđao dijete nazivajući ga glupim, lijenim).
- Psihičko zlostavljanje je u prethodnoj godini doživjelo 21% djece (npr. roditelj je rekao djetetu da bi želio da je mrtvo ili da se nikada nije rodilo ili je prijetio djetetu da će ga izbaciti iz kuće ili poslati da živi negdje drugdje).
- Tjelesno kažnjavanje (npr. šamare, čupanje za kosu, udarce po stražnjici) doživjelo je prethodne godine 41% djece, a tjelesno zlostavljanje (npr. udarce nogom ili udarce šakom u glavu) 23,6% djece.

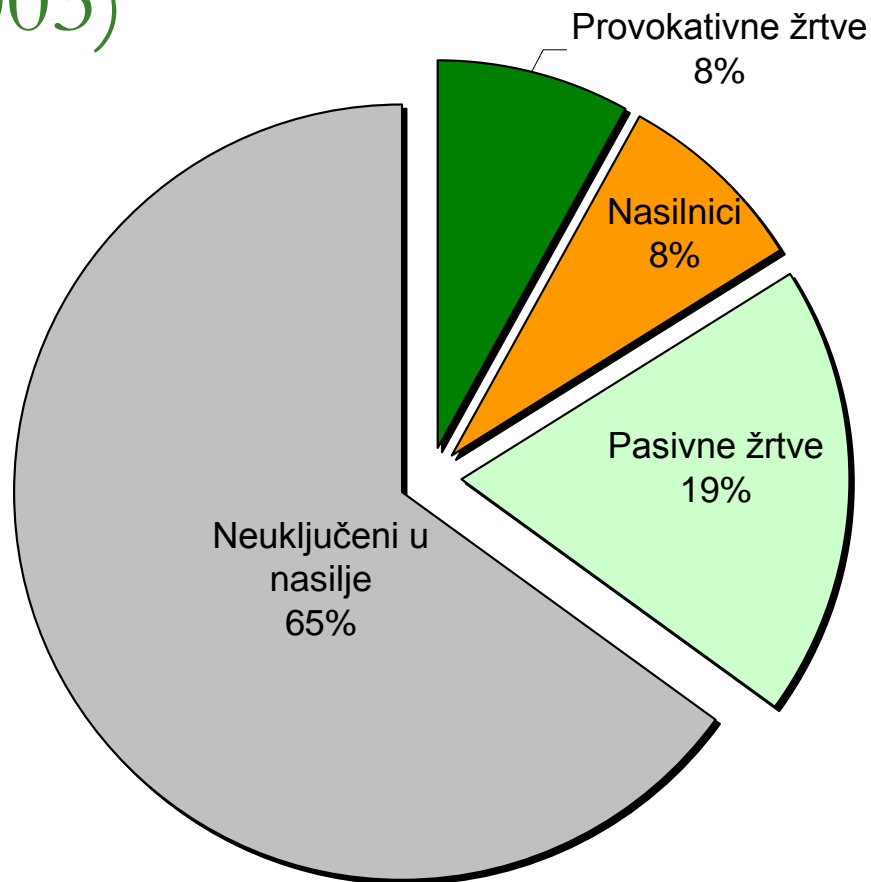
NASILJE MEĐU DJECOM (Bullying)

RAŠIRENOST (Olweus, 1991)

- ④ U Engleskoj **19%**, Japanu **15%**, Norveškoj **14%**, Španjolskoj **17%**, USA **16%**.
 - ④ **35%** dječaka i **31%** djevojčica doživjelo nasilje
 - ④ **33%** dječaka i **17%** djevojčica nasilno prema drugima
 - ④ **71%** profesora i nastavnika ne obazire se i ne poduzima ništa na nasilnička ponašanja i zastrašivanja u školi
-

Raširenost nasilja među djecom u Hrvatskoj (istraživanje Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba, 2003)

(N=4900)

Osobe kojima se djeca obraćaju za pomoć nakon što su doživjela verbalno nasilje u školi (istraživanje Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba, 2003):

Osoba	Postotak djece koja im se obraćaju za pomoć
Roditelj	48 %
Prijatelj	40 %
Nitko	19 %
Brat/sestra	18 %
Nastavnik	16 %

Osobe kojima se djeca obraćaju za pomoć nakon što su doživjela tjelesno nasilje u školi (istraživanje Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba, 2003):

Osoba	Postotak djece koja im se obraćaju za pomoć
Roditelj	32 %
Prijatelj	32 %
Nitko	30 %
Brat/sestra	23 %
Nastavnik	13 %

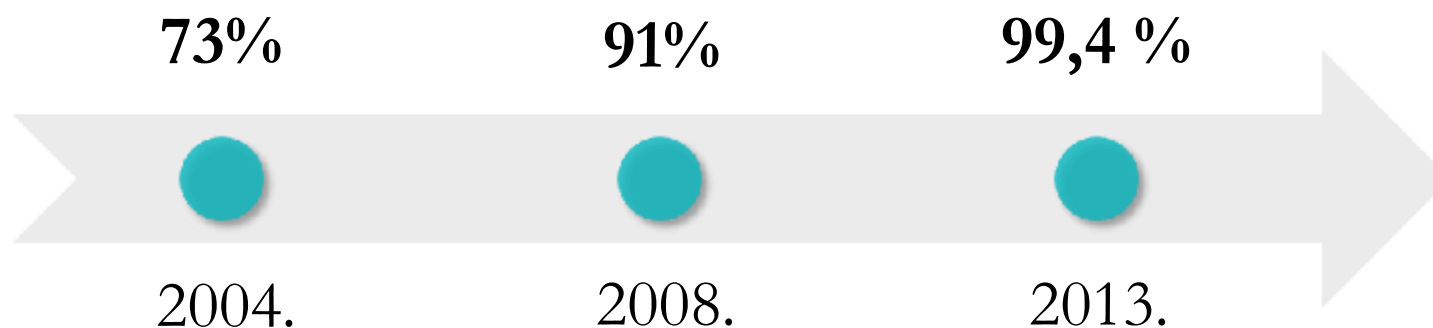
Istraživanje djece o iskustvima i ponašanjima djece na društvenoj mreži Facebook i Internetu općenito

(Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba i Hrabri telefon, 2013)

Porast broja djece koja koriste Internet

(Buljan Flander,
Ćosić i Profaca, 2009)

(Hrpka, Katalinić i
Buljan Flander, 2010)

(Poliklinika za zaštitu
djece grada Zagreba i
Hrabri telefon, 2013)

Navike djece na FB

UČESTALOST POSJEĆIVANJA FB-

a

69,0% NEKOLIKO PUTA DNEVNO

14,9% to jednom dnevno

9,3% nekoliko puta tjedno

6,4% jednom tjedno i rjeđe

Količina vremena provedenog na FB

Manje od pola sata	34,1%
1 – 2 sata	47,0%
3 ili više sati	18,9%

IZMJENJIVANJE STATUSA ...

89,5% djece rijetko ili nikada izmjenjuje statuse o sebi

9,2% to čini jednom do tri puta dnevno

Samo 0,6% to čini pet i više puta dnevno

Tko su djeci FB prijatelji?

Broj FB prijatelja	
Do 100	11,7%
100 – 300	35,3%
300 – 500	27,3%
Više od 500	25,7%

Većinom prijatelji koje poznaju u stvarnosti – **77,1%**

Zahtjev za prijateljstvom od **NEPOZNATE** osobe **NIKADA** nije prihvatilo **66,5%** djece

28% **PONEKAD** prihvati nepoznate osobe za prijatelja

Uključenost roditelja

Postojanje pravila u obitelji o FB

Postoje i pridržavam ih se	16,7%
Postoje ali ih se ne pridržavam uvijek	5,3%
Ne postoje takva pravila	78%

RODITELJI I FB...

43,1% - roditelji imaju FB

29,9% - roditelji prijatelji na FB

40,6% - roditelji znaju sve što radim na FB

48,9% - roditelji znaju nešto o tome

9,0% - roditelji ne znaju ništa o tome

KOJA SU TO PRAVILA?

- Ograničenje vremena na FB (30 min do 3 sata ili „nemoj biti dugo“)
- Zabrana korištenja kao kazna
- Poticanje - „Prvo zadaća onda FB“
- Pravila o ponašanju na FB i sigurnom ponašanju
 - Ne razgovarati s nepoznatima
 - Ne stavljati (intimne) fotografije
 - Ne prihvaćati zahtjeve od nepoznatih osoba
 - Razgovarati samo s prijateljima
 - Ne psovati i vrijeđati druge
 - Ne ponašati se vulgarno
 - Ne svađati se preko FB

Iskustva viktimizacije putem društvene mreže Facebook

(Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba i Hrabri telefon, 2013)

Nekoliko puta ili često...

21,4 %	primali uvredljive poruke ili komentare * 56 % njih barem jednom doživjelo da su se te poruke nastavile čak i nakon što su pošiljaoca zamolili da prestane
6,5 %	doživjeli da su drugi objavljivali stvari koje su štetile njegovom ugledu
10,6 %	širene laži o njima
6,7 %	doživjeli poticanje drugih da ružno govore o njima

Spolne razlike

- djevojčice češće žrtve (60%)
- dječaci češće počinitelji (62%) i žrtve/počinitelji (58%)

(Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba i Hrabri telefon, 2013; Dehue i sur., 2008; Smith i sur., 2008; Wang i sur., 2009)

Dobne razlike

- nedosljednost nalaza sugerira zakrivljeni odnos s vrhuncem nasilnih ponašanja u 7. i 8. razredu (Tokunaga, 2010)
- hrvatski nalazi ➔ nasilje najraširenije u dobi od 15 i 16 godina (Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba i Hrabri telefon, 2013)

-
- Rezultati pokazuju kako količina provedenog vremena na facebooku ima učinak na psihološko funkcioniranje djeteta; na samopoimanje, anksioznost, depresivnost, ljutnju, ometajuća ponašanja te školski uspjeh
-

-
- Oni koji koriste facebook 3 ili više sati dnevno karakterizira veća anksioznost i niži školski uspjeh u odnosu na one koji ga koriste manje. Uz to, što više vremena dijete provodi na facebooku imat će lošiju sliku o sebi, biti više depresivno i ljuto te pokazivati više ometajućih ponašanja
-